Småländsk kyrka skuras till minne av kärlekssaga

Från Dagens Nyheters Smålandsredaktion

VETLANDA, lördag

Bäckseda kyrka utanför Vetlanda har en av landets märkligaste midsommartraditioner. Till minne av fröken Anette von Liewen, som gick bort i unga år för mer än hundra år sedan, har varje midsommar ett tiotal sockenungdomar skurat kyrkan dagen före helgen. Det är upptakten till en högtid som på lördagen firades för 96:e gången och vars främsta programpunkt är utdelning ur den fond som bär den unga frökens namn och som i år gav tolv unga sockenbor 900 kr var.

Bakom den märkliga fonden ligger Anette von Liewens eget livsöde. Hennes kärlekssaga med en 30-årig husarlöjtnant blev kort — fadern, häradshövding Malte von Liewen, herre till Sliparegården i Bäckseda, avspisade friaren. 15-åriga Anette vädjade förgäves till sin stränge far. Snart tappade den unga flickan livsmodet ,och först vid hennes dödsbädd — hon var då knappt 18 år — veknade fadern, löjtnanten hämtades och de tu trolovades Allhelgonadagen för 130 år sedan.

I ett testamente undertecknat Eksjö den 12 mars 1840 förordnar Anette von Liewens föräldrar att deras egendom i Bäckseda skall tillfalla socknen och utgöra en fond med dotterns namn. Avkastningen skall midsommardagen varje år efter gudstjänstens slut av sockennämndens ordförande fördelas mellan ett antal unga ortsbor, antingen nygifta par eller duktiga flickor i åldern 16 till 20 år.

År 1842 delade kommunalnämndens ordförande S L Samuelsson ut 90 kr och 83 öre i sex olika poster. Nu har summan växt och räcker till utdelning av över 10 000 kr årligen. Nämndeman Karl Rylander hade fördelningsuppdraget i över 50 år, nu är det hans son, lantbrukare Harry Rylander, som väljer ut ungdomarna. Och hans beslut är, säger testamentet, "inte underkastat klander annorlunda, än inför hans eget samvete".

Bland årets unga stipendiater intog 18-åriga Christina Asplund en särställning. Hennes mormors far, Alfred Ljung, på Simontorp, fick 1909 en sjättedel av strejkårets utdelning, och sedan har både mormor Ingrid och mor Eva varit med bland dem som midsommarfejat sockenkyrkan. Och allesammans har bott på Simontorp.

I år fick fyra nygifta par en försenad bröllopsgåva i form av 900 kr, och dessutom stod 8 unga Smålandsflickor på den utdelningslista Harry Rylander läste upp efter högmässan. Årets högtid fick en speciell prägel, då en av donators närstående, fru Ulrika von Lieen-Stenhammar, tillsammans med maken, tandläkare Björn, hade lämnat midsommarfirandet på Stjärneborgs slott och rest till Bäckseda, där komminister Per-Olof Norlén högtidstalade.

Efter högtiden samlades stipendiaterna för blomstersmyckning vid den von Liewenska familjegraven, men redan i torsdags hade de sin första samling. Då skurades på gammaldags vit med rotborste och såpa hela det stora kyrkorummet. De unga männen piskade de långa mattorna, en av flickorna fick skura golv och tvätta skulpturer, allt i vatten som enligt den hundraåriga traditionen skall vara hämtat ur den å, som rinner genom socknen.

Samling kring Spelmans-ANDERS

SODERTÄLJE (LT) Känner ni till Lästringe gånglåt? Den som brukar inleda alla Södermanlands Spelmansförbunds många populära stämmor! Gånglåten är bara en av de många låtar som fortfarande spelas efter sekelskiftets skickligaste spelman i Sörmland — Anders Andersson i Lästringe!

Nu på söndag — den 28 mars — hedrar Södermanlands spelmansförbund gamle Lästringe-Andersson med en "spelmanskurs" kring hans musik. Kursen hålls på Nyköpingshus.

Men "gånglåten" spelas alldeles säkert på Nyköpingshus redan på lördag — den 27 mars — för då håller Spelmansförbundet både spelmansstämma och årsmöte! Det var förresten på Nyköpingshus som förbundet höll sin första stämma — för 50 år sedan!

Vid årsmötet kommer tonsättaren Dag Lundin att till förbundet överlämna sitt orkesterverk "Symfonia Folkloristica".

Samtidigt avgår från styrelsen två av förbundets verkliga eldsjälar och nydanare — Arne Blomberg och Henry Sjöberg! Till dem bör ett stort tack gå från Sörmlands alla folkmusikintresserade. De har nämligen betytt oändligt mycket för folkmusikens och den folkliga dansens renässans i Sörmland!

DUKE

Dödsfall

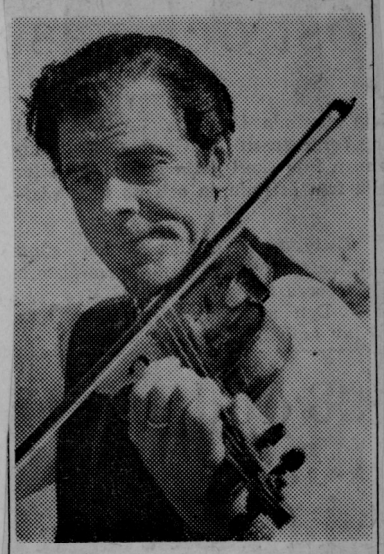
Oskar Karlsson. Bygdespelmannen f lantbrukaren Oskar Karlsson, Södermalm, Björnlunda, har avlidit i en ålder av nära 92 år. Han var född vid Skyrtorp i Gåsinge-Dillnäs, där han arbetade hos sina föräldrar till 1918, då han övertog gården på arrende. År 1929 inköpte han Skyrtorp. Senare drev han eget jordbruk — först vid Tappnäs utanför Sparreholm och därefter vid Avla Lillgård i födelsesocknen. Efter att ha sålt Lillgården bosatte han sig för några år sedan vid Södermalm i Björnlunda.

Oskar Karlsson medverkade i unga år med fiolspel vid fester av skilda slag i bygden. Han var mycket intresserad av folkmusik och vid 29 års ålder erövrade han andra pris vid en spelmansstämma i Flen. Han komponerade också själv åtskilliga fiollåtar. Så sent som på 90-årsdagen tog han fram fiolen och föredrog sina låtar för anhöriga och vänner. Närmast sörjande är syskonbarn.

Polska för Pål-Olle

□ Sällan hörde Rättviksborna en sådan glöd i polskor och gånglåtar som på onsdagens födelsedagskalas i Östbjörka. Nyblivne 50-åringen Pål-Olle glömde alldeles bort att bjuda av de tolv sorterna, utan klämde i med understämman när Peckos-Gustaf, Röjås-Jonas och Säbb-John uppvaktade med en Bodapolka. För Rättviks spelmanslag, det är toppen för Pål-Olle även om hans visiter i hembygden numera inskränker sig till veckosluten.

□ När han för flera år sedan tog målargrejorna och flyttade till huvudstaden såg han för säkerhets skull till att Säbb-John flyttade med för

Pål Olle hoppade själv in och gned fiolen i hyllningspolskan på femtiårsdagen.

att inte behöva vara utan andrastämman till Sparfars polska. Under ruggiga höstkvällar kan grannarna vid Hornsplan få höra Pål-Olle och Säbb-John i Ringsjövalsen. Eller också kan de gå till Moderna museet där Pål-Olle vid flera konserter hjälpt unga jazzmusiker att hitta den rätta folktonen. Men inte har jazzgossarna mycket att hämta vid en jämförelse med Peckos-Gustaf och Röjås-Jonas, tycker Pål-Olle. (NoN, Rättvik.)

*

För allt vänligt deltagande vid min käre Makes och vår Pappas

Gottfrid Karlsson

bortgång, för alla vackra blommor och den vackra musiken vid hans jordfästning framföra vi till släkt och vänner, Södermanlands spelmansförbund, Södertälje spelmanslag, gamla spelkamrater och statspensionärernas riksförbunds avd. 56 Nyköping vårt varma och innerliga tack.

INGEBORG KARLSSON
Barnen